

Kültür-Sanat-Edebiyat

*Mola veriyoruz,
ama hikayemiz
devam edecek...*

Hikayeler, şiirler, film ve
kitap analizleri

Ses Dergisi

SES DERGİSİ

30

Sayılık
His & Hatıra

www.sesdergisi.ca

Mart Nisan

SES DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

MART-NİSAN 2024- SAYI 30

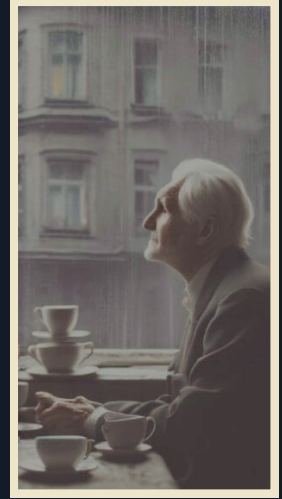
I. EDİTÖR NOTU

Sevgili kalem dostları, Nisan ayından merhabalar...

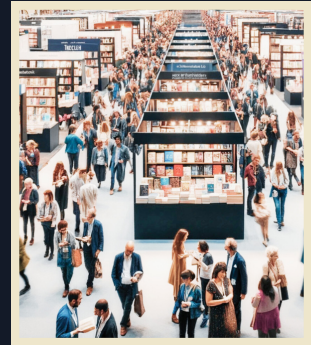
III. ŞİİR

Bu sayımızda da
duygu yüklü
satırlar sizlerle
buluşuyor

IV. HİKAYE- DENEME

İnsanlığın varoluşundan bu güne
keşfedilmiş ve keşfedilmemiş
zamanlardan hikayelerde buluşuyoruz.

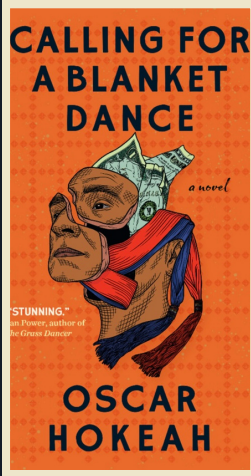
✉ sesdergisicanada@gmail.com

🌐 www.sesdergisi.ca

II. BEN "KAF"

Kafdağı'nın ardında diye başlar masallar.
Adı masal ya, ne göze sınır koyar, ne izana...

V. KİTAP & TRAMVAY GAZETESİ

Mart ve Nisan ayının edebiyat haberleriyle Tramvay Gazetesi tekrar sizlerle ...

SES DERGİSİ

Kültür - Sanat - Edebiyat

EDİTÖR'den

Sevgili canlar, gönül ve kalem yoldaşları,

30. sayımız ile sizlerle birlikteyiz. Dile kolay 30 sayı, dört yıla yakın bir çalışma, yüzlerce şair ve yazar arkadaşımızla yollarımız keşişti.

Yazdık konuştuk dertleştik.

Sayfalarımız kimilerimizin dünyanın bürür ucundaki vuslat limanı kiminin öfke kalesi oldu.

Kimimiz sitem ettik, kimi aşk diliyle yazdık satırlarımızı.

Günün başında, ayın sonunda bir can bulduk sayfalarımızda: Adı Eylül Sayısı, Aralık Sayısı, Nisan Sayısı oldu belki ama biz aynı bizlerdik kalemle birbirine bağlı kağıt beyazı. Bunu yaşattığınız için nasıl teşekkür etsem bilemiyorum.

İsimlerini saymasam da yol arkadaşlarım emeğiniz büyük. Ben "Cansınız!" diyeyim, siz candan ötesini gözleyin.

Canlar, bu sayıya gelecek olursak, yine öyküler, yine şiirler, yine denemeler bulacaksınız, ama bir öncekilerden farklı. Kitap tanıtımları film analizleri izleri göreceksiniz. Yeni şeyler söyledik yine siz yeni kalemlerle.

Güzel dostlar, işin zor kısmına geleyim, boğazımı düğümleyen yere. Dergimizin ön ve arka kapağında "Kısa bir mola veriyoruz, ama hikayemiz devam edecek..." dedik. Bir son değildir bu, yeni olana başlangıç için bir kahve molası.

Canlar, bu sayıdaki yazım içimi dökme yazısı oldu. İnsan hakları mücadelemiz Kanada'dan dünya sahnesine taşındı, yurtdışı gezileri, uluslararası konferanslar ve kampanyalar ile çok yoğun bir tempoya girmiş oldum. Bunun yanısıra biriken yazılısı kitaplar...

Yazmak, dergi çıkarmak benim için kağıt kesiği, çocukluk sevdası gibidir. Ne ben onsuz yaparım, ne kalemim.

Lütfen bizimle kalın,

Biz bir aileyiz...

Ses Dergisi İmtiyaz Sahibi:
Şerif Aydın

Genel Yayın Yönetmeni
Şerif Aydın

Yayın Editörü
Esra Dolunay

Yayın Heyeti
Seyfullah Sacit
Yasin Toksoy
Şerif Aydın
Esra Dolunay

Web dizayn: Enes Aydın
Tasarım : Yasin Toksoy
Yayın Türü
Uluslararası Sürekli Aylık

Baskı Türü
Dijital

Dijital adres:
www.issuu.com/enesengin

iletişim:
www.sesdergisi.ca
Facebook: @sesdergiscanada
Instagram: @sesdergisikanada
Twitter: @sesdergisica
www.youtube.com/sesdergisikanada
E-mail: sesdergiscanada@gmail.com
Adres: Ottawa, Kanada

Bu dergide yer alan yazıların yayın hakkı Ses Dergisi'ne aittir. Yazılar, kaynak gösterilmeden paylaşılamaz. Dergide yer alan tüm yazıların kanuni mükellefiyeti yazara aittir.

Sevgili SES DERGİSİ

ŞERİF AYDIN

**Nadia Murad,
Rosa Parks,
Elie Wiesel,
Angela Davis...**

**Yazma serüvenim boyunca,
ötekileştirilen insanlar
için eşit fırsatların olduğu
bir dünya kurmanın,
sayfa açmanın öneminin
farkında olan birçok insanla
karşılaştım. Şiir yazdılar,
öykü kurdular, renk verdiler,
renk aldılar. Dünyanın adil
bir yer olmadığını kalplerinde
biliyorlar ve yazmak
istiyorlar, kendilerini rahat
ettiren çözümler yerine rahat
sokaklarla rahat konuşmak
için yazmak...**

01

Sevgili Ses Dergisi,

Belki tuhaf gelebilir, sen henüz ilk sayıda bebek ve emekleme safhasındayken sana yazmayı planlamıştım ama bunu neden bu gün yazdığımı bir gün beni okuyacak yaşa geldiğinde anlayacaksın.

Sen doğacaksın diye bekledim belki uzun zamandır, belki ay, belki yıl, belki gerideki bir ömür. Planlarım vardı, tüm planlarımı iptal edip sana odaklanmayı hedeflediğim plan.

Sen doğunca elimdeki tüm kitapları indirip, elimden tutup indiren tüm elleri bırakıp ve hatta telefonumu kapatıp kısır döngülü dünyadan koparak tüm zamanımı sana odaklamayı planlamıştım.

Sonra korkunç bir şeyler oldu.

23 Şubat'ta Ahmaud Arbery'nin trajik ölümü, bir kırlangıcın şarkısı ile birlikte kayboldu.

10 Eylül'de Mahsa Amini İran'da başını örtmemiş iddiasıyla polis şiddetine kurban gitti. Sokaklara yayıldı acı haberi yere düşerken toprağa dağılan saçları gibi.

2 Eylülde Aylan Kürdi kırmızı elbisesi kumlara bulandı sahile vurdu bedeni.

3 Ekim Yusuf Kerim kanserdi, yanında annesini istedi ama rejim karşı çıktı. Futbol tezahüratları misali "Annesine tahliye " dedi her kesim ama izin vermediler. Sonlarda oldu ama artık ama çok geçti.

25 Mayıs'ta, Amerika'da bir zenci George Floyd polisler tarafından suçsuz yere öldürüldü, sadece siyah olduğu için. Haber dünyadaki evlere ulaştı ve hiç kimse bunu görmezden gelemedi.

Üzücü bir gerçek ki, bazı yerlerde senin ve benim gibi tenlere, dillere, dinlere sahip insanlar diğerleriyle aynı şekilde veya hak ettikleri saygıyla muamele görmüyorlar.

Kalemlle şekillendirmek istiyordum geleceğini, yazarlarla şairlerle süslemek istiyordum. Sesini yükseltirken sesin değerini de yükseltmek istiyordum. Geleceğin için bir adım atmam gerektiğini biliyordum. Öbür taraftan manşetleri kaplayan sinir bozucu düşmanlıklar.

Ne yazık ki, George siyah olduğu için ölen ilk kişi değildi, Mahza şiddet sonucu ölen ilk kadın, Yusuf Kerim anne sıcaklığından uzak

ilk çocuk değildi maalesef. Milyonlarca siyah insan nesiller boyunca acı çekti. Yüzbinlerce Yezidi kadın mal gibi satıldı. Beyaz insanların zencilerden üstün olduğu fikri nasıl kök salmışsa toplumda, aynı dil ve dinden olmayanların da eşit olmadığı fikri toplumda kör inatçı bir yabancı ot gibi kök salmış gibi.

Korkmaya başlıyorum çünkü insanlar acıyı o kadar kanıksamış ki gözüne değen kalbine değmiyor artık, dünyamızdaki iyiliğin boğulduğunun farkında değiller.

İngiltere'de ırkçılık hakkında konuşmak zordur, Türkiye'de Kürtçe'yi, Afganistan'da Hazara, Sudan'da açlığı, Etopya'da Tigray'ı, Şengalde Yezidi'yi, çünkü açık değiller kendinden olmayana, kendi ayıbıyla yırtılan elbiseyi gösterenle göz göze gelmeye açık değiller.

Adınızı başka bir şeye çıkarıyorlar, isyan ediyorsunuz. Sebepler bazen gördüğünüz kadar basit olamayabiliyor. Sadece bir zorbanın sizi nefretle adlandırması olmayabiliyor.

Bazen o kadar kolay olmuyor diyorum yani.

Siyah insanların kendini eşit hissetmelerini, Ermeni'lerin kendini Anadolu'nun parçası olarak tam göremesini, kadınların egemen nobran erkek hakimiyetinde kendi olarak kalabilmesini engelleyen kaçırılmış fırsatlar ve olumsuz yargılarla ilgilidir.

Yaşam hakkının birçok yönü ya dikkate alınmaz ya da toptan reddedilir. Bazen, öteki olma deneyiminin sert ve soğuk gerçeklerini susturmak veya kaçınmak için, biz diğer etnik gruplarla bir araya getiriliriz, "azınlıklar" gibi ifadelerle tanımlanırız. Gerçekten bir değişim gerekiyor bu dünya için ve bunu başarabilmek, her deneyime, tecrübeye, farklı olana nefes alacak bir alan vermeliyiz.

Siyah insanlar tarihlerine saygı gösterilene kadar saygı görmeyeceklerdir.

Yezidiler inançlarıyla hür olmadıkları çadırlarda esaret yaşayacaklardır. Kızılderililer şehrin mozağini bozan toplum, Kürtlerin bin yılı aşkın edebiyatı, aşk değil, nefretin objesi olarak okunacaktır.

Nadia Murad,

Rosa Parks,

Elie Wiesel,
Angela Davis...

Yazma serüvenim boyunca, ötekileştirilen insanlar için eşit fırsatların olduğu bir dünya kurmanın, sayfa açmanın önemini farkında olan birçok insanla karşılaştım. Şiir yazdılar, öykü kurdular, renk verdiler, renk aldılar. Dünyanın adil bir yer olmadığını kalplerinde biliyorlar ve yazmak istiyorlar, kendilerini rahat ettiren çözümler yerine rahat sokaklarla rahat konuşmak için yazmak...

Sevgili Ses Dergisi, şu bir gerçek ki, hiç kimse kusursuz değildir. Ben bile yolculuğum boyunca hatalar yapmayacağıma söz veremem. Yılmayacağıma, kalemi bırakmayacağıma söz veremem.

Mükemmel olana ulaşmak için çabaladıkça, mükemmelin olmadığını, sadece iyileşmenin olduğunu daha iyi anladım.

Görüyorum, sen de görmelisin ve inanıyorum hepimizin bir ayna tutup her şeyi olduğu gibi görmemiz gereken bir zaman gelecek.

Bu, gücü elinde bulunduran, kalemimizin boyasının renginde söz sahibi ve sorumluluk koltuklarında olanlar da dahil olmak üzere, var olan gerçeğimizi değerlendirmek için bu aynayı kullanmamız gerekir.

Bizi var eden kültürel, bölgesel ve düşünsel kodlar, değiştirmeye çalıştığımız değişime destek olmuyor. İnsanlar konfor alanının rahat bir yer olduğunu anlaşıyor buna itirazım yok, ancak orada hiçbir şey büyümeyeceğini de bilmeliler.

İyileşmek zorundayız, anlıyor musun beni, iyileşmek zorundayız ve iyileşmek için için yansıtmalıyız zira mükemmelliğe en yakın şey yansımadır.

Sen 60. sayıya geldiğinde, siyah insanların beyaz meslektaşlarıyla aynı fırsatlara sahip oldukları şekilde muamele gördüğü, kadınların kadın, çocukların çocuk olduğu, rahibin çanının imamın ezanını, imamın hutbesinin papazı tehdit etmediği bir dünya görmek istiyorum.

Tüm dillerin, dinlerin, tenlerin bir arada var olduğu, birbirlerinin farklılıklarına sevgi ve saygı duyduğu bir dünya. Ütopya değil bu, doğuştan gelen bir hak.

Bir siyah insanın Türkiye, Fransa veya

İspanya'da söz ve koltuk sahibi olma isteklerini, aşılmaz bir zirve, gemiyi batıran bir buzdağı olarak görmeyeceği bir dünya.

Kürtlerin tarihinin PKK ile başlamadığını, Ermenilerin var oluş hikayesinin 1915'te başlamadığını, Yezidilerin bin yıllık geleneğinde bir utanç olmadığını ve siyah insanların gerçek tarihinin, sadece kölelikle başlayıp biten değil, bu dünyanın kadim bir parçası olarak öğretildiği bir dünya görmek istiyorum.

Sadece diğerlerini sevmeye değil, en iyisini beklemeye alıştığımız, iyiliğin öncelik olduğu bir dünya, ve mutluluk hedef olsun.

Biliyorum, çok şey istiyordum gibi görünüyor, Abraham Lincoln'un oğlunun öğretmenine yazdığı bir mektupta "zaman alacak biliyorum ama eğer öğretebilirsen ona..." diye başladığı idealizmi anlatıyor gibi görünüyor ve Martin Luther King gibi "I have a dream" dediği bir hayalden bahsediyor gibi geliyor sana ama gerçek şu ki, gitmemiz gereken uzun bir yol var.

İşte bu yüzden, geleceğe adımlarımı sana adıyorum.

Yeni bir yola giriyorum, hayal ettiklerim için kavga vereceğim bir yola. Dünya insan hakları için bir ağ kurmaya çalışıyorum. Siyah olan ile siyah olmayan, dindar olan ile dindar olmayan, farklı kıtalardan gelenlerle ihtiyacımız olan değişikliği meydana getirmeye yardımcı olmak için. Sen 60. Sayına geldiğinde, aynı savaşları vermiyor olman için.

Aşk yazıp aşk okuman için, Abidin Dino'nun elindeki fırçayı alıp mutlu bir kadının resmini çizemiyor olmaman için.

Hedefim eşit bir oyun alanı kurmak, eşit bir meydanda buluşturmaktır herkesi.

2024'ten sana sevgi gönderiyorum, bu mektubu, kaç yıl sonra okursan oku, yaptığımız değişiklikleri görebileceğin ve onları senin ve okur-yazarların için yaptığımızı ve senin gibi birçok başka insanın barış içinde yaşayıp büyümesini sağladığımızı bilme umuduyla yazıyorum.

Bu senin için, sevgili Ses Dergisi ve geleceğimiz için.

Sevgi ve umutla gönderilmiştir...

Tuba Toprak

Söylesene Elena
Yağmurlar ülkesinde kaç damla eder gözyaşım
Kalbimin kırıklığı
Kaç depremde fay eder
Yokluğun içimde Ferhat misali
Kim bilir kaç dağ yontar
Esrik sevdasına esir
Olmazlarımaya hayat oldun
Olurlara muamma
Dilim kekre kelimim yarım Elena
Eğreti rüzgarlar eser saçlarında
Havada sonbahar kokusu
Eylül vuslata mı gebe Elena
Bende ise sabır sancısı
Şarkılarla ağlamayı özledim Elena
“Kendine iyi bak beni düşünme” der ya hani
O şarkıda da özlem var Elena
Çünkü menekşeler kokmaz
Menekşede aradığıdır yâr kokusu
Kirli gökler altında
Sana bembeyaz ağladım Elena
Mekan sanıp sığındığımdır yüreğin
Bir tek orda rahat uyuyorum Elena
Boyar nabzımı nefesinin rengine
Sarar sarmalar pespembe
Öyle bir şeyki bu
Abecesiz sözsüz hecesiz
Senin oluruna sebepsiz Elena

Yine bir ay vakti geldi çattı Elena
Yıldızlara zirzifil perde indi ansızın
Öldürmez bu sızı bilirim amma
Ondurmaz da beni bilesin Elena
Bülbüllerin sabahına uyansak seninle
Şebnemli bir gülün dalında
Neşesi biraz sen
Kokusu biraz busen
Saatleri çarmıha geriversek Elena
Kanatlansa kelimim
Dolaşsa elim ayağım yanı başında
Leblerde kızıl ateş mahşere eş
Setretse nöbetleşe ayla güneş
Vuslat aşığın amansız seciyesi
Bin arşındır sana bir adımım
Yeter ki gülüşün adresim olsun Elena

Ben KAF

Anka'mın kanadına
yüklerler istidalarını.
Kimi kuş kanadıyla kan
kırmızı, kimi Karun'un
altın yaldızı. Yazılıdır
Ferhat'ın Şirin'e,
Züleyha'nın Yusuf'a
talebi. Gül den bülbüle,
âşıktan mâşuka. Derviş
pirine, pir Hüda'sına
erişmeye.

03

Ben Kaf... Gayba meyyal, insan gerçeğine sakill. Gizlerle harman olmuş, gerçeğe hayal. Âdem oğlunun, Âdem kızının düşüne yaren. Cismim ne yerde ne gökte. Ne çareyim olana ne de derde. Umut satarım, hayal alırım. Pahası kimine ağır, kimine tüy.

Arz var edileli beri adım kadim söylence. Varlığım söyleyene bilge libası, dinleyene düş hırkası. Neredeyim, ne yandayım, niceyim? Kimse bilmez. Görenim de yoktur, bilenim de. Bir ulu dağ urbasıdır giydiğim, altım Gayya, üstüm Naim. Avanelerim periler, cinler. Masallarını süsler yetmemişlerin, nefsini kabartır yetinmemişlerin. Hülyalarını bezer bıyığı terlemişlerin. Kimi latif, asude, kimi göremeyen gözlere perde. Erişilmezler de bende, erilir de bende. Ulağım Anka. Umudun, ikbalin kanatlarıdır. Kuş cinsinden bilinir oysa. Zümrüde keser kanatları, bir ucu yere, öbürü göğe. Taşdığı hayaldir, hülyadır, getirdiği istida. Hiç yüksünmez, yorulmaz. İster han olsun ister sultan, ister bey olsun ya da abdal. Hepsinin nefesini taşır bana. Ne görünür fani göze, ne de gelir ele.

Kafdağı'nın ardında diye başlar masallar. Adı masal ya, ne göze sınır koyar, ne izana. İnsan sanır ki, yalnızca istemeye geldi cihana. Kimi kendi gerçeğinde yaşar düş ile hayal, hırsı getirir nefesine zeval. Yetinmeyi acziyet bilir de, dilemeyi kudret. Rızıklar dağıtıldığında ölçülüdür, ne bir miskal azı, ne de çoğu, nefes bile sayılı, dinlemez vakit eriştiğinde ne varı, ne de yoğu.

Ben Kaf, ne ayağın erdiği, ne aklın yettiği ulu bir dağım. Ne başımda kar, ne boynumda bulut. Ne yamacımda sis, ne nefesimde rüzgar. Rengim de yoktur, dengim de. Âdem'in bütün çocukları bilir beni. İyisi de kötüsü de. Feriği de bilir ihtiyarı da. Bedbahtı da bilir, bahtıyarı da.

Dertlerine deva da bende zannı var ki, emelleri de. Lakin, hep ardımda bilirler, ulaşması zor, ulaşanı az. Cengaverler pusat salları tepelerimde. Efrasyab'ın orduları yamacımda at koşturur ülküsüne varmaya. Sevdalılar vuslat diler, sarmalayıp sarmaya. Gökten düşen üç elma, biri onlara, hepsi bana.

Anka'mın kanadına yüklerler istidalarını. Kimi kuş kanadıyla kan kırmızı, kimi Karun'un altın yaldızı. Yazılıdır Ferhat'ın Şirin'e, Züleyha'nın Yusuf'a talebi. Gülden bülbüle, âşıktan mâşuka. Derviş pirine, pir Hüda'sına erişmeye.

Âdem'in çocukları şu arz üzerinde sığmamıştır ne yerine, ne göğüne. Bedenler bir miskalken, emeller sığmamış bendine. İstedikçe istemiş. "İsteyin vereyim" demiş Hüda, ne ki yetmemiş ne niyaz, ne dua. Hep daha fazlasını dilemiş nefis, Çoğu vermeden alayım demiş.

Ne beyaz atlar bağlanmış dalıma, atası Burak'tır, menzili Miraç. Kul diledikçe diler, ister tok ister aç. Umut garibin ekmeği, katığı hevasıdır ki, Hüda'sı dururken benden medet uman. Oysa Rabbi'dir vereni de vermeyeni de, bendeki sadece "o yalan, bu yalan var sen de oyalan."

Atının eyeri ateşten konulmuş fetihlerin ülküsü, zaferlerin muştusu yüklenmiş terkisine, doludizgin hem gündüzüne, hem gecesine.

Sabilere anlatır olmuş devleri kocamışlar, bir dudağı yerde, öbürü gökte. Peri padişahının kızı, hazineler, makamlar, kudret bende. Göremez fani göz, çekilmiş perde.

Kapıldı mı Âdem'in çocukları alınlarına yazılanı değiştirmeye, yeni yazılar yazmaya heves etmeye, kalemi bende. Ne civanlar, ne küheylanlar düşmüş ardıma ki, nasip edeni düşünmezler ne akıl yetirmeye, ne de bilmeye.

Hayal kapısı benim, satarım dileyip umut etmeyi. Asıl kapıyı görmez "İsteyin, vereyim" diyeni.

Ben Kafdağı. Gayba meyyal, gerçeğe sakil. İnsanoğlunun hayal perdesi, hırsının doyumsuzluk cübbesi. Nasibine kanaati tükendiğinde Anka'mın kanadına yükler yükünü. Oysa bilmez, payına düşeni sadece verir Rabbi'si. Bendeki de, gökten üç elma düşer eteğine, biri ona, hepsi bana.

Feqiyê Teyran: Kuşların Talebesi

04 Yasin Toksoy

“Feqiyê Teyran, derler ki sesini duyduğu ve kendisini hiç görmediği bir kuşun ardına takılır ve ailesinin saltanatını terk ederek diyar diyar dolaşmaya başlar. Yolculuğu o kadar uzun sürer ki, memleketine döndüğünde yaşlı bir piri fani olmuştur artık.”

Derler ki; kâinatın var oluşundan beri hayvanların dilinden anlamak yalnızca birkaç insana nasip olmuştur. Bunların başında peygamberler gelir. Onların dışında ise bilinenlerin içinde bir isim vardır ki oda bizim coğrafyamızın yüzlerce yıllık sesi, avazı olan Feqiyê Teyran’dır. Feqî’ye Teyran, eski adı Mülküis olan ve aradan geçen yüzyıllara rağmen çetin coğrafya koşullarından hiç ödün vermemiş, şimdilerde bile kışın hala 6-7 ay yolu kapalı olan Van’ın Bahçesaray ilçesindedir. Asıl adı Muhammed Ertuşî’dir. Kimi geçtiği yerlerde ise “Mir Mihê” olarak anılmıştır.

Feqiyê Teyran kuşların dilinden anladığı için kendisine “Kuşların Talebesi” anlamına gelen bu lakap verilmiştir. Koca bir Kürt coğrafyasında onun şiirleri 500 yıldır dilen dile gezer. Hele bir “Hey Dilbere” stranı vardır ki, onu bilmeyen kimse yoktur. Yediden yetmiş bütün Kürtler bilir.

“Lı bağêmin bu zıvıstan.” (Bağım kışa döndü) Derken ömrünün bağı, bostanı sayılabilecek gençliğinden dem vurarak başlar söylemeye. Ve son dizesin de ise “Feqiyê Teyran êdi kale” (Feqiyê Teyran artık yaşlı biridir) Nexweşeki pır bêhale” (Halsiz düşmüş bir hastadır) diyerek yaşlılığın vefasızlığına göndermede

bulunur.

Feqiyê Teyran hayatı boyunca mütevazı yaşamayı tercih etmiştir. Allah yolunda bir ömür geçirmeyi kendisine amaç edinmişse de divanından anladığımız kadarıyla hayata dairde çok izler ve dersler bırakmıştır geride. Yaklaşık yetmiş yıllık bir ömrün sonunda, fani dünyadan göçüp gittiğinde ise arkasında koca bir divan ve birçok eser bırakmış, yüzlerce stran ile gönülleri asırlarca şad edecek bir musiki mirasla dünyaya veda etmiştir. Feqiyê Teyran’ın hayatının elbette ki tüm detaylarına vakıf değiliz. Feqiyê Teyran Arapça ve Farsçada bilmesine rağmen eserlerini Kürtçe yazmıştır. Aradan geçen uzun asırlar ve Kürt dili üzerindeki baskılar yazılı edebiyatın gelişmesine bir türlü fırsat vermediğinden olsa gerek zamanla kimi izler silinip gitmeye mahkûm olmuştur. Nitekim Feqî’nin divanı olmasına rağmen hayatına dair kimi detaylar ile kimi şiirleri de bundan nasibini almıştır. Fakat yine de bize kalan ibretlik hikâyesi bu günlere ulaşmıştır.

Feqiyê Teyran, derler ki sesini duyduğu ve kendisini hiç görmediği bir kuşun ardına takılır ve ailesinin saltanatını terk

ederek diyar diyar dolaşmaya başlar. Yolculuğu o kadar uzun sürer ki, memleketine döndüğünde yaşlı bir piri fani olmuştur artık. Ve nihayet vefat ettiği zaman daha önce hiç kimsenin görmediği o büyülü kuş gelip yanına konmuş ve Feqiyê Teyran ruhunu Allaha teslim edinceye kadar bir süre yanında durmuştur. Vefat ettiğinde ise o kuş geldiği gibi gitmiş ve imi timi bilinmez bir kuş olup çıkmıştır.

Feqiyê Teyran'ın hayat serüvenine göz attığımızda o büyülü kuşun haricinde ilgi çekebilecek bir başka hikâye daha vardır. Bu hikâye geçmişten günümüze değin birilerine karşılıksız bir şekilde iyilikte bulunan insanların zaman zaman ihanetle karşılaşmalarına iyi bir örnektir. Kimi insanlar iyiliğin tarafında durup çile çekseler de, her şeye rağmen bu çileyi taşımaktan imtina etmez ve kötülüğe asla meyletmezler. Feqiyê Teyran'da bu insanlardan birisidir. Nitekim uzun bir strana dönen Feqiyê Teyran ile Terzi Tuma'nın hikayesi bize bunu veciz bir şekilde anlatıyor.

Gelelim hikayeye.

Zamanın birinde Feqiyê Teyran, Müküs'ten yola

çıkıp Cizre'ye doğru yola revan olur. Yola çıkmak üzereyken Ermeni köylerinden kovulmuş olduğunu söyleyen Terzi Tuma adında birisi de çıkagelir. Feqiyê Teyran'ın karşısına dikilir ve derki;

-Ey Feqiyê Teyran, kabilem bana zulmetti ve beni kovdular. Bizim Papazımız benim babamın bir Müslüman olduğunu iddia ediyor bu yüzden de bir Müslüman evladının aramızda işi yok diyerek benim kabilemin arasına girmeme izin vermiyorlar. Papazımızın ve reisimizin emriyle kovulduğum içinde ne ailemden kimseyle ne de kendi kavmimden kimseyle görüştürülmüyorum. Kerem eyle de nereye gidiyorsan beni de kendinle götür. Götür ki bende bir yerlerde rızkımı kazanayım.

Aslında Terzi Tuma aslında köyünde bozgunculuk çıkararak, laf taşıyan birisidir. Bu yüzden köyünden kovulmuştur.

Söylediğinde hakikat payı vardır fakat bazı şeyleri eksik anlatmış, tıynetinden bahsetmemiştir.

-Feqiyê Teyran ona şöyle bir göz ucuyla bakar ve "olmaz" der.

Fakat Tuma ısrar eder.

-Etme eyleme, sen beni yolda bırakırsan kurda kuşa yem olurum. Öte tarafa da gittiğimizde Vallahi senden davacı olurum ve Ya Rabbi bu Feqiyê Teyran kulun yüzünden başıma olmadık işler geldi diye seni de şikâyet ederim. Tuma bu şekilde dil döküp ısrar edince Feqiyê Teyran sırrını ifşa etmek zorunda kalır.

-Tuma, Bak kuşlar senin hakkında diyorlar ki bu Tuma sana ihanet edecek. Senin sırrını başkalarına ifşa edecek ve senin başına çok işler açacak diyorlar.

-Etme eyleme kurban olayım. Ben öyle birisi değilim. Yalvarıyorum sana beni bırakma. Beni buralarda bırakırsan öte de senden davacı olurum ve yaradana şikâyet edip derim ki; Bu Feqiyê Teyran beni yanına

alsaydı belki de bende onun sayesinde hakkı hakikati bulurdum. Ama bana sahip çıkmadığı için ben türlü türlü yanlışlar yaptım günahlara saptım. Ya beni kendinle götürürsün ya götürürsün. Bunun başka kurtuluşu yok.

Feqiyê Teyran Tuma'dan kurtuluşunun olmadığını anlayınca der ki;

-Ben sana diyeceğimi dedim. Bundan gayrı aramızdaki hükmü kader verecek. Yalnız benimle kendi aranda mesafe bırakacak şekilde arkamdan gel. Yaklaşma bana zira sana güvenim yoktur.

- Eyvallah sen ne dersen kabulümdür.

Feqiyê Teyran önde Tuma arkada yola revan olurlar. Bir müddet sonra bir köye varırlar. Köy muhtarı Feqiyê Teyran'ı tanır. Alıp evinde misafir etmek ister. Ancak Tuma'yı görüp tanıdığı için onu eve almak istemez.

-Feqiyê Teyran kurban olayım. Sen gel baş göz üstüne ancak bu Tuma aşağıda kalsın. Yemeğini vereyim. İhtiyacını göreyim, aşağı katta uyusun ama yukarı çıkmasın. Bu şartıma uyacaksa buyursun oda gelsin.

Feqiyê Teyran derki;

-Muhtar kusura bakma. Ben Ermeni'ne hüürnetsizliği kabul edemem. Gidip sorayım eğer kendisi kabul ederse ne ala ama kabul etmezse ve sende benim yol arkadaşımı aşağıda bırakacaksan bende bunu kabul etmem. Kalkar giderim.

-Hele sen bir sor.

Feqiyê Teyran Ermeni'nin bir Müslüman evine geldiği için korkabileceğini düşünerek pencere kenarından ona sesleniyormuş gibi yapar. Sonra da döner ve muhtara "olmaz" der.

Ermenim benim gibi bir Müslümana sığınmıştır. Onun emin bir yerde yaşadığını hissetmeden uyuması ve korkması bana da uymaz. Zinhar onu yukarı odada yatırmam lazım. Bir muhtar söyler bir Feqiyê Teyran en sonunda muhtar razı gelir. Tuma'nın Muhtarın evinde sığındığını duyan silahlı 100 adamın gelişini duymasına rağmen Feqiyê Teyran'ın hatırına muhtar Tuma'yı yukarı katta yatırır. Ertesi gün muhtarın evinden ayrılırlar. Yolculukları Cizre'de sona erer. Feqiyê Teyran yolda kuşlarla sohbet ederken Tuma bu acayip işlerin hepsine şahit olur. Cizre'ye vardıklarında Feqiyê Teyran;

-Ben şimdi burada bir camiye gideceğim ve diğer talebelerle birlikte ilim tahsiline devam edeceğim. Sen de var git rızkını ara ama sakın bu olanlardan kimseye söz etme.

Terzi Tuma yoluna, Feqiyê Teyran ise kendi yoluna gider.

Tuma Feqiyê Teyran'dan ayrılır ayrılmaz soluğu doğruca Cizre Miri'nin yanında alır. O günlerde Mirin başı ise bir efsane ile derttedir. Cizre'den geçen çayın dibinde bir hazine olduğu efsanesi yayılmıştır. Mir ise o efsaneye canı gönülden inanmış ve hazinayı aramaktadır. Bu uğurda ise uykuyu kendisine neredeyse haram kılmış ve günlerdir gözüne uyku girmemiştir.

Tuma Mirin huzuruna girmiş ve Feqiyê Teyran'nin kuşlarla olan sohbetinden, onun gözle görülmeyen şeylerin sırrına nasıl vakıf olduğundan, hülasa Feqiyê Teyran'nın nasıl bir gönül ehli ve akıllı biri olduğundan bahsetmiş, Feqiyê Teyran'nın sırrını ifşa etmiştir.

-Mirim, bulsa bulsa o hazineyi bu adam bulur.

-Peki, bu adamı nerede bulacağız, nasıl bulacağız.

-Mirim! Bu adam Cizre'deki camilerden birisine postunu atmış diğer talebelerle ilim tahsil ediyordur. Siz bir ferman yayınlayın. Tüm talebeleri çağırın ve her gelene birer altın vereceğinizi vaat edin. Talebelerin hepsi muhakkak gelecektir. Ben ise çadırın arkasından gelenleri gözlerim. Onu gördüğüm zaman ise çadırı oynatırım. Sizde onu alır konuşursunuz. Ama zinhar size bu sırrı açtığımı bilmemelî. Yoksa kellemler öderim bunun bedelini.

-Cizre'de 400 tane Cami var. Bu camilerdeki talebelerin hepsi gelir mi?

-Gelir Mirim. Gerçi bir miktar masraf olacaktır ama olsun. Hazineyi bulmak için değer buna.

Mir, Terzi Tuma'nın dediğini kabul eder. Fermanına uyan talebeler birer birer gelirler fakat aralarında Feqiyê Teyran yoktur. Feqiyê Teyran birkaç kuruş altın için mihnet çekecek birisi değildir.

Mir, Terzi Tuma'yı bir daha sigaya çeker. Terzi Tuma;

-Mirim bu öyle bildiğin gibi birisi değil. Son derece mağrur birisidir. Siz onu camilerde arattırın. Adamlarınız "Mirin çadırına gelmeyen birisi var mı?" Diye arayıp sorsun ve onu bulsunlar.

Mir bu defa da Tuma'nın dediğini yapar. Nihayet mütevazı camilerden birisinde Feqiyê Teyran bulunur. Mir onu huzuruna alır ve hürmetini eksik etmez. İzzet ikramdan sonra Mir derdini açar.

Fakat Feqiyê Teyran ise altın, para gibi dünyalık işleri elinin tersiyle ittiği için hiç oralı olmaz.

-Ben basit bir adamım. Onca yolu ilim tahsil etmek için gelmiş bir garibim. Nereden bileyim el alemin memleketindeki hazinenin yerini?

Mir arkaya geçip Tuma'ya vaziyeti anlatınca Tuma ona başka bir öneride bulunur.

- Mirim bu çok akıllı bir adamdır. Zinhar inanma sen ona. Konuşmaz sana yardım etmezse onu hapset. Hapiste bir müddet aç susuz kalınca elbet dili çözülür.

Mir, Feqiyê Teyran'ı hapseder. Aradan bir müddet geçer. Hapishanenin civarında koyunlarını otlatan bir çoban hapiste bir hak dostunun olduğunu duyduğu için her gün azığını Feqiyê Teyran ile paylaşmaya başlar. Aradan uzun bir müddet geçince Mir, Feqiyê Teyran'ı tekrar yanına çağırır. Bakar ki Feqiyê Teyran'ın hapiste aç susuz bırakılmasına rağmen ne

halinde vaktinde, ne de kilosunda bir farklılık yoktur. Bu hale akıl sır erdiremez ama şeytanla iş tutmaktan imtina etmeyen Terzi Tuma kötülük serencamesine yenisini ekleyerek yine imdada yetişir.

-Mirim, civardaki bir çoban ona erzak taşıyormuş. Sen o çobanı da hapse attır. Hapishanenin etrafına da adam koydur ki kimse bir daha ona yardım etmesin. Ondan sonra mutlaka dili çözülecektir.

Mir bir kez daha Tuma'nın dediğini yapar.

Aradan uzun bir müddet geçer. Günlerce aç susuz bırakılan Feqiyê Teyran artık elden ayaktan düşecek kadar zayıflamıştır ve neredeyse ölmek üzeredir. Bu arada hapiste bir Müslüman Allah dostunun tutulduğu ve ona zulmedildiği haberi çarşıda pazarda yayılınca, Müslümanlar ile Hıristiyan Ermeniler arasında bir gerilim başlamış ve bu gerilim kısa sürede çatışmaya dönmüştür. O arada da birkaç masum insan ölmüştür. İşlerin iyice çığırından çıktığını gören Mir bir daha Tuma'yı dinlemez ve Feqiyê Teyran'ı hapisten çıkarttırır. Feqiyê Teyran kendisine gelinceye, kuvvetini toplayıncaya kadar da özenle baktırır. Feqiyê Teyran kendisine gelince Mir bir kez daha Feqiyê Teyran ile konuşmak için yanına getirtir.

-Kusurumu bağışla Feqiyê Teyran. Sen ne dersen haklısın. Sana hürmetsizlik ettim. Seni hapsettim, zulmettim. Günahım büyük lakin sende beni anla. Aylardır yüzlerce işçiyle birlikte şu çayın altına gizlenmiş hazineyi arıyorum. Bu uğurda gözümeye uyku bile girmiyor. Benimki o hazineye ihtiyacım olduğundan değil. Bu bir haysiyet meselesi oldu. Gel o hazineyi bul çıkar. Dilersen de hepsi senin olsun. Ama yeter ki kalmasın orada.

Feqiyê Teyran Mirin pişmanlığını görünce bu teklifi kabul eder. Ancak Feqiyê Teyran'ın da şartları vardır.

-Samimiyetine inandım, seni bağışladım lakin bu hazineyi istiyorsan evvela ben ne dersem yapacaksın.

-Sen ne dersen razıyım.

-Evvvela hazineyi bulunca bu çadırın arkasında duran o zalim adamın kellesini istiyorum. Çünkü çarşı pazarda onun yüzünden bir sürü masum insan canından oldu. Kısasa kısas gerek. Sonrada yüz tane kurban keseceksin. Kestiğin kurbanları ise çayın kenarlarına bıraktıracaksın. Hiçbir Allah'ın kulu o kurbanlara ilişmeyecek. Sadece kurdun kuşun nasibi olacak o kurbanlar. Ayrıca bu işçilerin yerine de günlüğü birer altın vererek şu Cizre'nin camilerinde okuyan talebeleri çalıştıracaksın.

-Derhal emir veriyorum. Ne dediysen şu an itibariyle olmuş bil.

Mir denilenleri yapmaya başlar. Çay boyunca binlerce kuş kesilen kurbanların etlerini yemeye başlar. Kuşlar günlerce yedikleri ete doyarlar. Cizreli talebeler ise çalışmaya başlayalı bir ay olmuştur. Mir sabırsızlanmaya başlamıştır artık. Talebeler ise masraflarını fazlasıyla çıkardıkları için artık ilim tahsillerine devam etmek istemektedirler. Herkeste bir memnuniyetsizlik baş göstermek üzeredir. Bu arada da Feqiyê Teyran çay boyunca oturmakta ve bir kuş ile annesinin konuşmasını dinlemektedir. Yavru kuş anne kuşa şöyle der;

-Ben bu Feqiyê Teyran'ın haline çok üzülüyorum. Günlerdir onun sayesinde binlerce kuş rızıklandı. Şimdi ise ona minnet borcumuzu ödemeliyiz. Vallahi ben ona hazinenin yerini söyleyeceğim artık.

-Olur, mu yavrum. Senin bu dediğini duyarsa kuşlar sultanı senin canını aldırır.

-Varsın aldırısın. Canım Feqiyê Teyran'a feda olsun. Onun gibi bir hak dostunun yanında bir canın ne önemi var?

Kuş bu defa Feqiyê Teyran'a seslenir. Ey Feqiyê Teyran ben sana hazinenin yerini söyleyeceğim. Beni takip et. Üç gün sonra aynı bu vakitte yine buraya gel. Beni gözle. Ben nereye yuva yapar ve oraya yumurtalarımı bırakırsam bil ki hazine oradadır.

Feqiyê Teyran kuşun dediğini yapar. Üçüncü gün geldiğinde kuşun söylediği gibi gerçekleşir olaylar.

Feqiyê Teyran kuşun işaret ettiği yeri kazdırır ve onca eziyetlerin akabinde hazineyi gün yüzüne çıkartır.

Mir ziyadesiyle memnun olmuştur. Feqiyê Teyran'ın son isteğini ise yerine getirir. Tuma'nın kellesini kestirir ve Feqiyê Teyran'a teslim eder. Feqiyê Teyran, Tuma'nın kellesini bir torbaya koydurur. Başta kellenin ağzına altın doldurmak suretiyle Tuma'nın çoluk çocuğuna ömür boyu yetecek kadar altını torbaya koydurarak yola çıkar ve geldiği yere döner.

05 MECİT ÖZ

ALİŞKANLIKLARININ KONFORUNDA YAŞAYANLAR YENİYE DÜŞMANDIR

Düşünmek... Düşünmek azaptır. Acı verir insana. İçinden çıkılmaz soruların cenderesinde boğar. Ölümle yaşam arasında gel gitlere salar. Her gün aynı şeyler. Tek düze, sıradanlaşmış bir hayat sıradanlaştığı için farkındalık oluşturmeyen, farkındalık meydana getirmeyen ve heyecan vermeyen bir hayat. Heyecan vermediği için kimi zaman sıkıcı, kimi zaman boğucu. "Hayatımda yeni bir pencere açmaya karar verdim." Bu durumda hayatın boğuculuğundan, sıkıcılığın kurtulmak istiyorsak hayatımızda yeni bir pencere açmalıyız. Yeni bir bakış açısı getirmeli, yeni bir uğraş alanı bulmalıyız. Bunu yaptığımızda geçmişin bütün ağırlığından, sıkıcılığın kurtulup yeninin heyecanı ile dolacağız. İnsanlardan ve dünyadan kaçıp uzaklaşmak... İnsanlardan, dış dünyadan uzaklaşıp kendine dönmek... Dıştan içe doğru bir yolculuğa çıkmak... Bir değişim dalgasına tutulmak. Bir zihin ve kalp devriminin eşiğine gelmek... Yeni bir hayata açılmak ya da hayata yeni bir bakış açısıyla bakmak... Hayatta her şey bakış açısına göre değişir. Değer kazanır ya da önemini kaybeder. Bu durumda senin neyi nasıl gördüğün, olaylara ve varlığa nasıl baktığın önem kazanıyor. Baktığın noktadan güzel de görünebilir çirkin de. Başarılı da bulunabilir başarısız da. O yüzden güzel gören güzel düşünür, güzel düşünen de hayatından lezzet alır. Bunlar bir tercihtir. Neyi nasıl anlamak ve görmek istediğine göre değişir. Tarihi hadiseleri bu bakış açısıyla değerlendirebileceğimiz gibi yaşadığımız olayları, etrafımızdaki insanların davranışlarını, hallerini de buna göre değerlendirebiliriz. "Daha iyisini elde etmek için elindekilerden vazgeçmek zorundasın." "Sen özgür olduğunu sanıyorsun. Beyninin, kalbinin ve ruhunun etrafına örülen kalın duvarlardan haberin yok." İnsan özgür olduğu, özgür yaşadığını sandığını sanır. Lakin bu yalnızca bir zandan ibarettir. Her insan içinde doğup büyüdüğü toplumun, geleneklerin, yaşadığı zamanın, milliyetinin, mezhebinin, cemiyyetinin kalıpları içinde yaşadığının ve düşündüğünün farkında değildir. "Özgürlük, önüne konan seçeneklerde birini veya birkaçını tercih etmek

“Herkes kendi cennet ve cehennemini kendisi kurar. Dünyayı ve kendi hayatını cehenneme çeviren de insanın kendisidir. Sistemi eleştirerek ve sisteme karşı çıkarak iktidara gelenler kendi iktidarlarını ve sistemlerini kurunca eleştirdikleri kişilere ve sistemlere benzerler. Çünkü bütün sistemler insanları öğretür ve dönüştürür. Herkesi sistemin parçası haline getirir.”

değildir. Özgürlük, kendi seçeneklerini üretebilmektir. İstediyini düşünebilmek ve bunu ifade edebilmektir.” Lakin içinde yaşadığımız toplum buna hazır mı? Değil. Biz hazır mıyız? Doğrusunu söylemek gerekirse değiliz. Hepimiz istisnaları olsa da bize öğretilen, kimi zaman dayatılan düşüncelerin, algıların, bakışların, duyguların kölesiyiz, tutsağıyız. Sistemin egemenlerinin, üyesi olduğumuz kurumların ürettiği, öğrettiği düşüncelerin, eylemlerin tutsağıyız... Bize öğretilen, dayatılan düşüncelerin dışına kalıpları kırarak bir çıkmaya görelim. Dört bir yandan koldan saldırıya uğrarız. En yakınlarımızdan başlamak üzere yaşadığımız çevrenin sorgulayan, acıyan, alaya alan, öfke taşıyan bakışlarına maruz kalırız. Biraz daha ileri gidersek onlar da ilerigitmekte tereddüt etmezler. Hadsiz had bildirmekten çekinmezler. Bunun da vatani bir vazife, milli bir dava adına yaptıkları iddiasıyla övünürler. İnsanı yaratanı bile düşüncelerinde, inançlarında, davranışlarında serbest bırakmış, dünyadayken bütün aykırılıklarına rağmen ihtiyaçlarını karşılıyorken insanın hemcinslerine ne oluyor ki insanları kendi kalıpları içinde kalmaya zorluyorlar. Kalıpların dışına çıktıkları takdirde onu küçümsüyor, dışlıyor, yaşadığı zamanı ve mekanı ona dar etmeye kalkışıyorlar. “Herkes kendi cennet ve cehennemini kendisi kurar. Dünyayı ve kendi hayatını cehenneme çeviren de

insanın kendisidir.” Sistemi eleştirerek ve sisteme karşı çıkarak iktidara gelenler kendi iktidarlarını ve sistemlerini kurunca eleştirdikleri kişilere ve sistemlere benzerler. Çünkü bütün sistemler insanları öğretür ve dönüştürür. Herkesi sistemin parçası haline getirir. “İnsanı toplum üretir, kalıba sokar. Sen yaşadığın toplumun ortalama bir ürünüsun” onların üstüne çıkabilirsen farklı olur, aydın olursun. Sistemin dışına çıkmaya gelince işte bu tehlikelidir. Yeni maceralara açılmak, kapı açmak demektir. Sistemin oklarını üzerine çıkmak, türlü saldırıları göğüslemek zorunda kalmak demektir. İnsanların yüzyıllar boyunca alıştıkları, yaşadıkları bir hayat, nesilden nesille aktardıkları gelenekleri, töreleri, düşünceleri vardır ve onlar bu düşünceler içinde mutlu mesut ve güven içindedirler. Alışkanlıklarının konforu içindedirler. Bu konforun kaybolmasından, düzenlerinin bozulmasından, huzurlarının kaçmasından korkarlar. Her farklı sesin huzurlarının kaçmasına, endişelerini artırmasına neden olacağını düşünürler. Bu nedenle farklı sese, yeni bir yaşama önyargıyla, korkarak bakarlar. Yeni yaşama ve o yaşamın hazırlayıcıları olan kimselere düşman olurlar. Bu nedenle farklı olmak, aykırı olmak tehlikeli olmaktır. Hatta düşman olmaktır. Siz ne derece temiz

Mart & Nisan

TRAMVAY GAZETESİ

Mart ve Nisan aylarında dünya genelinde edebiyat tutkunları için birçok önemli etkinlik gerçekleşti; özellikle bir dizi uluslararası kitap fuarı kitapseverlerin ilgisini çekti. Tennessee Williams/New Orleans Edebiyat Festivali, Edinburgh Kitap Fuarı, Venice Kitap Fuarı ve Yazarlar Festivali, Southern Kentucky Book Fest ve Brussels Kitap Fuarı gibi etkinlikler, yeni yayınları keşfetmek, yazarlarla tanışmak ve edebi sohbetlere katılmak isteyenler için müthiş imkanlar sundu. Bu fuarlar, edebiyat dünyasındaki son gelişmeleri takip etmek ve yeni eserlere ilk elden temin etmek için harika platformlar oldu.

06

Ses Dergisi

Tennessee Williams/New Orleans Literary Festival (20-24 Mart, ABD): Bu festival, edebi atölyeler, tiyatro etkinlikleri, edebi paneller, yürüyüş turları ve daha birçok etkinlik sunarak katılımcılara edebiyat dolu beş gün yaşattı.

etmeyi ve kutlamayı hedefleyen bir fuardı.

Tucson Kitap Festivali - 9-10 Mart 2024, Tucson, AZ, ABD. Bu festival, toplumu kapsayan bir edebiyat kutlaması olarak düzenlenmekte ve hem çocuklar hem de yetişkinler arasında okur yazarlık oranlarını artırmayı amaçlamaktaydı ve öyle oldu. Müthiş bir katılımı tamamladı.

Bologna Çocuk Kitap Fuarı - 8-11 Nisan 2024, Bologna, İtalya. Bu fuar, çocuk yayıncılığı ve çoklu medya endüstrisine adanmış en önemli uluslararası etkinliklerden biridir. Yazarlar, çizerler, edebi acenteler, yayıncılar ve kitapçılar gibi pek çok profesyonel bu fuarda bir araya geldi.

Virginia Kitap Festivali - 20-24 Mart 2024, Charlottesville, VA, ABD. Yazarlar ve okuyucuları bir araya getirerek kitapları, okumayı, okuryazarlığı ve edebi kültürü teşvik

Brüksel Kitap Fuarı (4-7 Nisan, Belçika): Her yıl düzenlenen bu kar amacı gütmeyen etkinlik, kitap ve okumayı her kitleye tanıtmayı amaçlıyor. Fuar, her yıl 72 bin ziyaretçi çekiyor ve 255 sergici, 500 yayınevi ile 1,200 yazarı ağırladı.

Venice Kitap Fuarı ve Yazarlar Festivali, 22-23 Mart 2024 tarihlerinde gerçekleşti. Festival, Venice, Florida'daki Blalock Park'ta düzenlenmiş olup, yerel ve ulusal yazarların katıldığı bir kitap pazarı ve çeşitli yazma ve yayıncılık atölyeleri sundu.

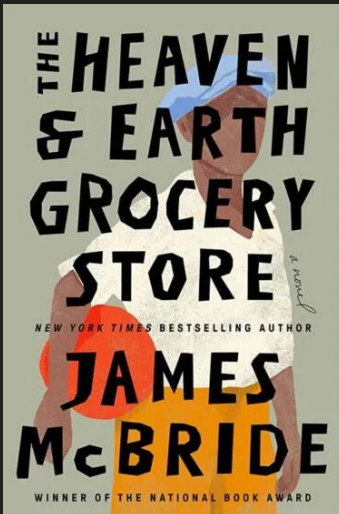
Bitmedi arkadaşlar, devamı var haberlerimizin. Malumunuz olduğu üzere bahar ayları edebiyat dünyasında hep bir hareketlilik, bir yenilenme mevsimi olmuştur. Fuarlar yanısıra edebiyat ödülleri sahiplerini bulduğu, yeni eserlerin raflardaki yerini aldığı dopdolu iki aylar oldu. Şimdi kitap ve yazar dünyasından birkaç notu paylaşayım.

Öncelikle ödüllerle başlayalım. Ling Ma'nın "Bliss Montage" adlı eseri, yalnızca anlatım biçimiyle değil, sunduğu derin içerikle de öne çıktı ve edebiyat dünyasında haklı bir takdir topladı. Amerika'da ırk ve cinsiyet meselelerine dair cesur bir bakış açısı sunan bu eser, okurları hem düşündürdü hem de duygusal bir yolculuğa çıkardı.

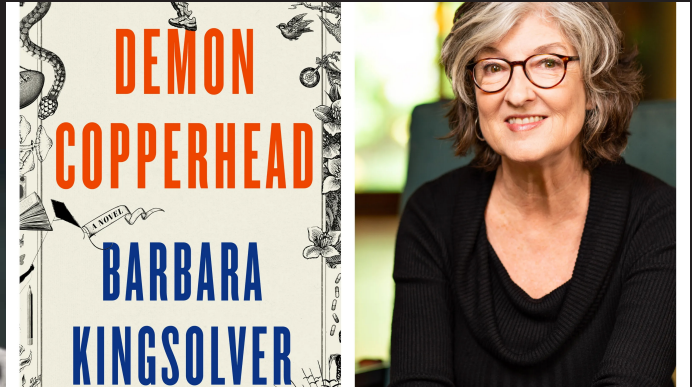
Barbara Kingsolver'ın romanı "Demon Copperhead", 2023'te hem Pulitzer Ödülü'ne layık görüldü hem de Women's Prize for Fiction ödülünü kazandı. Bu başarısıyla Kingsolver, Appalachian bölgesinin zorlukları ve güzelliklerini anlatan, derinlemesine ve etkileyici bir eser meydana getirmiş oldu. "Demon Copperhead", modern Amerika'da yaşam mücadelesi veren genç bir çocuğun gözünden, Virginia'nın

James McBride ise "The Heaven and Earth Grocery Store" kitabıyla, hayatın

karmaşasını ve insan hallerini ustaca harmanlayarak ödüle layık görüldü.

Kitap fuarlarına gelince; Mart ayında gerçekleşen Tennessee Williams/New Orleans Edebiyat Festivali, edebiyatseverleri

güney Appalachian bölgesindeki yaşamı ele alıyor. Eser, yoksulluk, bağımlılık ve toplumsal dışlanma gibi temaları Charles Dickens'in "David Copperfield" romanından esinlenerek işliyor. Kingsolver'ın anlatımı, okurları hem duygusal hem de düşündürücü bir yolculuğa çıkarıyor, böylece Appalachian bölgesinin karmaşık sosyal ve kültürel yapısını gözler önüne seriyor.

Jessica George'un "Maame" adlı eseri ise, genç bir kadının ailesi ve kişisel büyüme yolculuğunu samimi ve etkileyici bir dille ele alarak dikkat çekti.

maceralara yelken açma zamanı. Her bir kitabın arasında, belki de sizi bekleyen yeni bir dünya var. Yeni açmış çiçekler gibi olan kitap ve çiçek bahçesi olan fuarlar uğrak yerleriniz olsun....

Sevgiyle kalın...

Bunca güzel haberin arasında bir de üzücü haberimiz var. Ne yazık ki, bu dönemde edebiyat dünyası bazı değerli bir kalemini de kaybetti. Marjorie Perloff, tanınmış bir edebiyat eleştirmeni ve teorisyen, Mart 2024'te hayatını

kaybetti. Edebiyat ve dil üzerine derinlemesine çalışmalarıyla bilinen Perloff, modernizm ve çağdaş sanat üzerine kapsamlı analizleriyle tanınır. Özellikle Ludwig Wittgenstein ve modernist şairler üzerine yaptığı çalışmalarla edebiyat dünyasında önemli bir yer edinmiştir

Sevgili edebiyat dostları, işte böyle yoğun ve duygu dolu geçen bir dönemi daha geride bıraktık. Umarım bu sohbet havasında geçen küçük turumuz, sizlere edebiyat dünyasında yaşananları daha yakından hissettirmiştir. Şimdi, yeni kitapların sayfalarında yeni

FILM ANALİZ

Yazan: Robert Daniels

Çeviren: Said T

Agu, iç savaşın eşiğinde bir Batı Afrika ülkesinde yaşayan genç bir çocuktur. Çatışma köyüne ulaştığında ailesi dağılır ve Agu kaçır. Ormanda, acımasız bir Komutanın liderlik ettiği gerilla askerleriyle karşılaşır. Komutan, Agu'yu acısını şiddetle yönetmeyi öğretir ve o da zamanla bir asker gibi davranmayı öğrenir. Ancak, Komutanın askerleriyle olan babasal bağı, onların insanlıklarını yitirmelerine yol açar. Agu, bu yavaş yavaş onu tüketen savaşa hem iğrenir hem de hayran kalır. Uzodinma Iweala'nın romanından uyarlanan "Beasts of No Nation", genç Agu'nun masumiyetini yitirliğini ve hayatta kalma mücadelesini anlatır. Cary Fukunaga'nın yönettiği filmde Idris Elba ve Abraham Attah başrollerde.

“Fukunaga, iki gerçeğin bir arada var olmasına mücadele ediyor: Agu hem bir canavar hem bir kahraman olabilir. Hem bir çocuk hem bir katil. Hem bir kurban hem de bir zulmeden.”

Yuvarlak köşeli bir kare çerçeve, çocukların yemyeşil bir alanda futbol oynadıklarını gösteriyor. Kamera geri çekildikçe, bir televizyon kasetinin dış yüzeyi ortaya çıkıyor. İki siyahı çocuk, sanki sahadaki izci gibi, kullanılmayan bu ünitenin yanında oyuncularını değerlendiriyorlar. Onlardan biraz daha uzun olan, sağduyulu ve içten olan çocuk sağ tarafta oyuncularını izliyor. Sesli anlatımda yalın bir şekilde, “Ülkemiz savaş halinde.” diyor. Ancak savaş, bu iki yetişkin gencin güneşli, cennet gibi çevresini henüz yıkıma uğratmamıştır.

Agu (Abraham Attah), yaramaz ve becerikli iyi bir çocuk. Ailesiyle birlikte adı belirtilmeyen bir Batı Afrika ülkesinde (film Gana’da çekilmiş) yaşıyor, kanlı çatışmalardan Nijeryalı askerlerin koruduğu bir tampon bölgede. Okulların kapalı olması nedeniyle Agu ve arkadaşları, o televizyon kaseti etrafında geçit töreni yaparak zamanlarını değerlendiriyorlar. Agu, bu “hayal gücü TV’sini” para veya yiyecek karşılığında satmak istiyor. Televizyon kasetini kullanarak, çocuklar Wakaliwood tarzında pembe diziler, dans gösterileri ve gürültülü kung-fu dövüşleri sergiliyorlar. Kamera, Agu’nun parlayan gülümsemesini, onay arayışını, askerlerin teklifini kabul etmemesiyle yaşadığı hayal kırıklığını canlı bir şekilde yakalıyor. Sahne, Agu’nun

en iyi arkadaşı Dike (Emmanuel Affadzi)’nin televizyon kasetinden 3D tarzında fırlaması ve Agu’nun televizyonun başarılı bir şekilde takas edilmesinden sonra neredeyse utanarak yüz kızartmasıyla son buluyor. Bu neşeli açılış sahnesi, yönetmen Cary Joji Fukunaga’nın empatiyle çektiği görüntülerle, sadece şok ve kabusları değil, gerçeklikle yüzleşmeyi amaçlayan farklı bir Afrika savaş filmi olduğunu duyuruyor.

“Beasts of No Nation” (2015), renk ve ton bakımından çarpıcı, samimiyetiyle izleyiciyi kendine hayran bırakıyor. Köyün tampon bölgesinin dağılmasının ardından, Agu’nun annesi ve kız kardeşi başkente gönderilir, Agu ve köyün erkekleri ise atalarının evini korumak için kalır. Ülkeyi ele geçiren soğukkanlı bir askeri grup olan NRC (Ulusal Reform Konseyi), Agu’nun babasını ve kardeşini, diğer birçok kişiyle birlikte öldürür, bu olaylara Agu tanık olur ve ormandaki kaçı sırasında yerel Savunma Kuvvetleri’ne (NDF) katılır. Burada, genç çocukların da arasında bulunduğu bir isyancı milis birliği olan NDF, karizmatik Komutan (Idris Elba) tarafından yönetilmektedir. Bu rastlantısal buluşma, Agu’yu insan sınırlarını zorlayan, korkunç bir katliam serüvenine sürükler.

Fukunaga bu mühim konuyu hafife almaz. Orta ve Batı Afrika çatışmalarını ve özellikle de 1990’larda California, Santa Cruz Üniversitesi’nde lisans öğrencisiyken Sierra Leone İç Savaşı’nı

inceledi. Mezun olduktan sonra çocuk askerler üzerine kısa bir senaryo ile New York Üniversitesi'nin film okuluna gider ve orada ve zaman zaman yıllar boyunca bu projede araştırma yapmaya ve çalışmaya devam eder. Bu süre zarfında birkaç kısa film çeker ve 2009'da ilk uzun metrajlı filmi "Sin Nombre"yi yazıp yönetir; bu film, eski bir çete üyesinin gözünden Meksika'dan ABD sınırına kadar olan acımasız bir yolculuğu samimi bir şekilde anlatıyor. Fukunaga bu kasvetli hikayeyi 2011'de "Jane Eyre" uyarlaması ile izledi ve 2014'te "True Detective" in ilk sezonunu yöneterek daha fazla eleştirel beğeni kazandı. Tüm bu projeler, Fukunaga'nın tehlikeli ve

büyüleyici manzaralarla, mücadele içindeki kırılmalı karakterlerle dolu dünyasını gözler önüne serdi. Ve bu güçlü bileşenler "Beasts of No Nation" da da yer aldı. Fukunaga, Nijerya-Amerikalı yazar Uzodinma Iweala'nın 2005 tarihli şiirsel romanı "Beasts of No Nation" ı okuduktan sonra çocuk asker senaryosuna yeni bir giriş kapısı buldu ve dokuz yıl boyunca kitabı titizlikle ve özveriyle uyarladı. Bu süre zarfında, sempatik bir beyaz karakter olmadan bu derin trajik ve şiddet içeren çocuk odaklı projeye destek bulmakta zorlandı.

Çocuk odaklı savaş dramaları, korkunç ve

düşmanca bir ortamda kırılğan masumiyetlerini yitirerek kaotik savaşçılara dönüşen çocukları konu alır ve sinema tarihinde birçok unutulmaz genç karakter yaratmıştır. Roberto Rossellini'nin "Germany Year Zero" (1948) filminde, Edmund Koehler (Edmund Moeschke), kendi babasını öldürür. Andrei Tarkovsky'nin "Ivan'ın Çocukluğu" (1962) filminde, sert Sovyet metaliyle Ivan Bondarev (Nikolai Burlyayev), Naziler tarafından ailesinin yok edilmesinin intikamını kabus gibi, bataklık bir cephe hattında alır. Elem Klimov'un "Come and See" (1985) filminde, Beyaz Rusya'dan Flyora (Alexei Kravchenko), sinsi partizanlar tarafından askere alınır ancak terk edilir. Jean-Stéphane Sauvaire'nin "Johnny Mad Dog" (2008) filminde, İkinci Liberya İç Savaşı sırasında kokainle beslenen vahşi çocuklar Monrovia'ya doğru bir çılgınlıkla ilerler. Aynı şekilde, Sahra Çölü'nün güneyindeki Afrika'da geçen bir hikayede, türün nadir kadın baş kahramanlarından biri olan Komona (Rachel Mwanza), Kim Nguyen'in 'War Witch' (2012) filminde genç sevgilisiyle birlikte isyancı güçlerden kaçır. Halüsinasyon ve beyin yıkama, gerçeküstü ve yüce, melankolik ve bastırılmış ortak temalar bu zengin metinlerde kesin, acımasız bir etkiyle kullanılır. Bu ana karakterler için mutluluk kısa ömürlüdür, eğer gösterilmişse, sonları en iyi ihtimalle duygusal olarak belirsizdir.

Fukunaga, Agu'nun hikayesini anlatırken bu geleneksel kurgudan ayrılıyor ve karakterin tam bir gelişim sürecini tasvir ediyor. Agu'nun babasıyla (Kobina Amisah-Sam) tanışıyoruz, o eski bir öğretmen ve aile arazisini savaştan kaçan mültecilere bağışlamış biri—ancak

birçok köylü bu yeni gelenlerin varlığını hoş karşılamıyor—oğluna hayırseverliğin önemini öğretiyor. Agu'nun ince, kaslı abisiyle (Francis Weddey) tanışıyoruz, dans etmeyi ve kadınları seven şen şakrak bir genç. Agu'nun dilsiz dedesiyle (Emmary Brown), şarkı söyleyen annesiyle (Ama K. Abebrese) ve bebek kız

kardeşiyle (Vera Nyarkoah Antwi) tanışıyoruz. Fukunaga, bu sıkı sıkıya bağlı hane halkının birbirlerini nasıl teselli ettiğini gösteriyor—ister Agu'nun abisinin komik suratlar yapması olsun, ister aile yemeği yerken en büyük geçirmeyi kim yapacak yarışması olsun—dünyalarının etraflarında çökeceğini bildikleri halde kendi neşeli dünyalarını yaşıyorlar. Bu bilgi, izleyici için yaklaşan korkuları daha da büyük bir dehşetle dolduruyor. Aynı şekilde, Agu'nun annesi ve kız kardeşi ayrıldıktan sonra ve NRC geldikten sonra renk kaybolurken, köyde gördüğümüz yoğun sarı, mutluluk ve iyimserlikle ilişkilendirilen bir renk olan Fukunaga'nın renk kullanımı da öne çıkıyor.

Netflix'in "Beasts of No Nation"u aynı anda sinemalarda ve yayınlama kararı, Hollywood manzarasını kalıcı olarak değiştirdi ve film şirketin ilk ödül adayı oldu. Ancak Fukunaga'nın destansı başyapıtının önemi, film dünyasına giriş şeklinin endüstriyi değiştiren mekaniklerinden daha derin bir şeyden kaynaklandığı aşikar. "Beasts of No Nation", beyaz insanların olmadığı bir Afrika hikayesi—büyük, şiddetli olmasına rağmen ilginçtir ki kanlı değil— bir çocuğun sesine haklı olarak bir ağırlık veriyor. Şu bir gerçek ki nadir olarak çocuk asker filmleri, bu çocukları savaşın gerçeküstü şoklarının litmus testleri olarak görmek yerine, barışçıl bir geleceği hak eden tam anlamıyla insan olarak görüyor.

A

NORMAL

Zamanlar

"Dostoyevski nin değimi ile "insan herşeye alışıyor". Ben boğulmaya da alışıyorum zamanla. Ve bundan çok korkuyorum. Zamana yenik düşmüş, zeminin moloz yığınları altında kalmış tüm mazlumların hallerinin bende normalleşmesinden korkuyorum..."

08

Seyfullah Sacit

"Durağan bir tininin içinde geçiyor sakince zaman. Üstünden gelemediğim onca belirsiz betimlemelerin ardı arkası kesilmezken, düşünmekten, birer keskin bıçakla doğranmış beynimin tüm karanlığı akıyor kağıda. Ben, kendimi ifadeden yoksunken bu karanlık nasıl düşüyor bembeyaz kağıda hayret! Yoksa ben bir karanlığın betimlemesi miyim?"

Durağan bir tininin içinde geçiyor sakince zaman. Üstünden gelemediğim onca belirsiz betimlemelerin ardı arkası kesilmezken, düşünmekten, birer keskin bıçakla doğranmış beynimin tüm karanlığı akıyor kağıda. Ben, kendimi ifadeden yoksunken bu karanlık nasıl düşüyor bembeyaz kağıda hayret! Yoksa ben bir karanlığın betimlemesi miyim?

Yorgun düşmüş bedenimin içinde yorgunluğu bir yaşam tarzı olarak benimsemiş olan ruhumun mu ilhama ihtiyacı var! Hayır hayır! Geceye aşık olan adamın insanüstü bir hayatla hayatlanmaya ihtiyacı var belki de. Kapılarında farklı iki tokmağın olduğu beldeye... seslerin ahenkle dans ettiği şehre ihtiyacı var. Karınca basmaz efendilerle hasbihale, üsküdar, mihrimah sultan camii avlusunda bir akşam vakti gün batımını izlemeye...

Bu şehir beni boşuyor. Onca şair çıkmış dedikleri bu şehir beni olanca kuvveti ile sanki bir dehlizin içine itiyor. Çokluğun ahenk gemisinden beni yalnızlık denizine atıyor gibi... boşuluyor ve köreriyorum. Kimse ahvalimi anlamasa da sanırım artık ahvalimi anlamalarını dahi istemiyorum. Sadece kaybolup gitmek geliyor içimden bir gece vakti. Sadece yok olmanın beldesinde gezinmek istiyorum sessizce.

Ama yok, yokluğun tek var olduğu yer böyle bir şeyin yokluğu. Yok olmanın yokluğu... Kaybolamamanın ve zamanın içinde esir olmanın sonucu varlık içinde yokluğu istemenin acısı...

Onca ıstırap, kızılca kıyametler ortasında yaşarken insan bu dayanılmaz şeylere normal gözüyle bakıyor. Çıldırılmamak elde değil. Bunu nasıl görmüyorlar. Bu yaşananlar normal değil...

Bir küçük çocuğun ağlaması bölüyor geceyi. Babasına hasret kalmış bir küçüğün hıçkırıkları doluyor geceye. Çaresizce çocuğunu sakinleştirmeye çalışan annenin göz yaşları içinde boşuluyorum her gece vakti. O annenin haykıramadığı tüm kelimeleri haykırmak istiyorum. "Adalet yok", "iyi insanlar nerede?" "Bunlar normal değil anlasanıza..."... ve daha nice kelime bütünü. Hepsi kursağıma birikiyor. Hıçkırmak istiyorum. Olmuyor. Normal değil bunlar. İnsan, zülüm zamanında hiç bir şeye normal diyemez. İnsanlıktan eser kalır mı o zaman. Boşuluyorum. Boğazıma takılı kalıyor her kelime... haykıramıyorum. Yalnızca Yaşar Kemal'in 'Demirciler Çarşısı Cinayeti' romanındaki sözleri çıkıyor ağızımdan: "Güzel insanlar, güzel atlara binip gittiler. Bizlerse demirin tuncuna insanın p*çine kaldık."

Böylelikle durağan bir zamanın içinden geçiyorum. Dostoyevski nin değimi ile "insan herşeye alışıyor". Ben boşalmaya da alışıyorum zamanla. Ve bundan çok korkuyorum. Zamana yenik düşmüş, zeminin moloz yığınları altında kalmış tüm mazlumların hallerinin bende normalleşmesinden korkuyorum...

BİR

ŞEHİRİ
İZLEMELİK:

ahar
Yanılsaması

*"Bir şehri izliyorum uzaktan.
Gözlerim açık, ruhum açık.
Titreyen ışıkları kalbimde
saklıyorum.*

*Bir şehri izliyorum.
Kırmızı, yeşil, beyaz gölgeleri,
Gölgeme düşen serin bir
akşamda,
Sıcacık..."*

07

ESRA DOLUNAY

Bir şehri izliyorum uzaktan.

Gözlerim açık, ruhum açık.

Titreyen ışıkları kalbimde saklıyorum.

Bir şehri izliyorum.

Kırmızı, yeşil, beyaz gölgeleri,

Gölgeme düşen serin bir akşamda,

Sıcacık...

Bugün benim doğum günüm. Nisan yağmurları ile mayıs leleleri arasında bir yerde. Çiğdemler açmış olmalı memleketimde. Hayat bazen şiir gibi, bazen bir öykü, bazen de roman... Bugün benim için, saatte yüz yedi kilometre hızla dönen bir küre, güneşin etrafındaki dönüşünü tamamladı. Bu doğal döngü kimseyi şaşırtmıyor. Tıpkı güneş tutulmasında olduğu gibi. Herkesin sevinçle kutladığı bir olay bende şaşkınlık ve ürperti yaratıyor. Bir sistemin içine doğmuş olmak, bunu sıradan hale getirmiyor. Belki de insan yaş aldıkça şaşırmıyor bazı şeylere. Yaş aldıkça diyoruz çünkü yaşlanmak kelimesinden korkuyoruz. Çünkü biri kazanmayı, öteki kaybetmeyi çağırıştırıyor. Belki böyle düşünmek birilerine göre yaşlılık belirtisidir ve sadece yaşlılar böyle şeyler düşünür zannedilir. Çünkü aslında çoğu insan yaşlanır ama yaş almaz. Kırgınlıkları, hayıflanmaları, hevesleri içinde kalmıştır. Peki, insanı ne hayatta tutar? Hayaller. Gerçekleşse de gerçekleşmese de bir hayale sahip olmak, hayatta tutar.

Bu düşüncelerle cadde boyunca yürüyorum. Akşam el ayak çabuk çekilir burada. Öyle caddede kalabalık bir uğultu, yaz akşamı sesleri dediğimiz gülüşmeler, konuşmalar, balkondan yükselen çay kaşığı sesleri duyulmaz, camlarda televizyon ışıkları görülmez. Ama ben bir yer biliyorum. Ne zaman özleşem oraya gidiyorum. Bugün de, özlediğim şehri görmeye, boğaz köprüsünün ışıklarını izlemeye gidiyorum. Trafik ışıkları kırmızıdan yeşile, yeşilden sarıya dönüyor. Ben cadde boyunca kaldırımında yürüyorum. Her

adımda biraz daha yaklaşıyorum manzarama ama sanki ayaklarım yere değmiyor, zemini hissetmiyorum. Sanki yokuşu aşınca degecek gibi hissediyorum. Yokuşu çıkıyorum, son dönemeci dönüyorum. İşte göründü bile! Orada, dimdik duran boğaz köprüsünün kırmızı, yeşil, beyaz ışıkları, ara ara titriyor. Belli ki üzerinden geçen araçların da farları göz kırptıyor; belki boğazın serin sularına köprüünün ışığı vuruyor; belki bir yakamozla birleşiyor. Hemen yolumun üstünde camında "Croissant" yazılı pastaneden iki tane kruvasan alıyorum. Posta kutusunun yanındaki banka oturuyorum. Şimdi rüzgar farklı esmeye başlıyor. Serin bir akşamda memleketimin meltemini taşıyor. Kruvasanların kokusu fırından yeni çıkmış ekmeği andırıyor. Artık ayaklarım yere değiyor, oturduğum bankı, bastığım kaldırımını hissediyorum. Sanki tam şu anda ait olduğum yerdeyim.

İzlediğim manzaraya, yanıp sönen ışıklara tekrar bakıyorum. Sanki İstanbul boğazının ışıkları ve boğazın serin meltemi yüzüme vuruyor. Gözlerimi kapatıyorum. Orhan Veli'nin dediğini yapıyorum. İstanbul'u dinliyorum. Marinadan çekiç sesleri yankılanıyor. Bir anne çocuğunu çekiştiriyor. Bir diğer çocuklar ara sokakta top oynuyor; seslerini duyuyorum. Balkonlarda yeni serilmiş çamaşır kokusu, erguvanlar, nergisler, leylaklar, ayaklarımın altında taş döşemeler, hepsi tanıdık... Gözlerimi açıyorum.

Kendimi hala durağın yanındaki banka oturmuş, elimde kruvasanlarla buluyorum. İlk gelen otobüse bineceğim. Nereye gittiği fark etmez. Bugün bu şehri, caddeleri, sokaklarını otobüsün camından izleyeceğim. Hem belki uzaktan izlediğim boğazın ışıklarını yakından görürüm.

Az sonra bir otobüs yaklaşıyor. Kapı açılınca, Ortadoğulu olduğunu zannettiğim şoföre selam verip içeri dalıyorum. İçerde bir avuç insan var. Kendime bir cam kenarı seçip oturuyorum. Otobüs hareket ediyor. Trafik lambalarında duruyoruz, geçiyoruz. Kırmızı...yeşil...beyaz... Birbirinin aynı gibi görünen mahallelerde dolaşyoruz. Bazen otobüse birkaç evsiz biniyor; ya ısınmak ya uyumak için kendine bir yer seçip kıvrılıyor. Ben camdan dışarıya bakıyorum. Ara ara kendimi bir bilgisayar

oyununda yapay olarak oluşturulmuş şehirlerden birinde hissediyorum. Birkaç tarihi yapı, çeşme, kale duvarı, taş arıyor gözlerim. Bulamayınca otobüsün camına odaklanıyorum hayallerime dokunuyorum. Biraz daha dolaştıktan sonra otobüs bir yokuşu çıkıyor. Tepeye vardığımızda kırmızı trafik ışığı yanıyor. Bekliyoruz. O an fark ediyorum. Karşıdan izlediğim boğazın ışıkları tam karşımda duruyor. O an tam da İstanbul boğazına bakıyorum sanki. İşte şimdi tam bu şehre ait hissediyorum. Orada, ileride tam karşımda yanıp sönen ışıklarıyla bana göz kırpmıyor. Birden tüm o sıkıcı mahalleler, caddeler, bana İstanbul'un tarihi sokaklarında gezdiğimi anımsatıyor. Işık yeşile dönünce dümdüz ilerliyoruz. Yoksa... Evet, biz boğazın ışıklarına doğru gidiyoruz. İçimi bir sevinç kaplıyor. Uzun zamandır unuttuğum bir sevinç türü bu. Otobüstekilere daha bir sempatiyle bakıyorum. Önümde oturan amca, gezmeye çıkmış bir işçi emeklisi şimdi. Evsiz adam mahallenin meczubu, şoför ise eve yetişmeye çalışan dolmuşçu, ve ben...

Ağır ama kararlı şekilde ışıklara yaklaşıyoruz. İçimdeki sevinç büyüyor, büyüyor. Daha yakından göreceğim, belki boğazın dalgalarına değeceğim, martıların sesini duyacağım. Akşam da duyabilir miyim acaba? Işıklar büyüyor, büyüdükçe netleşiyor, otobüsümüz yaklaşmaya devam ediyor. Uzaktan izlediğim ışıkların nerede durduğu da yavaş yavaş ortaya çıkıyor. Kırmızı, yeşil, beyaz ışıklar önümüzdeki uzun apartmanların tepesinde yanıp sönüyor. Bu yapılar bir siteye benziyor. Gitgide yaklaşıyoruz. Pırıltılı, yanıp sönen ışıklar büyüyor, büyüyor ve netleşiyor. Sonra yayılıyor ve dağılıyor. Önümdeki manzara, üç dört beton yığını olarak uzanmış binalara dönüyor. Karanlık, yüksek, donuk, gri, ve soğuk binalara... Tepesinde yanıp sönen ışıklar çok cılız şimdi; siteyi bile aydınlatamamış. Otobüsümüz, sitenin durağında duruyor. Birkaç yolcu iniyor. Ben boş gözlerle etrafa bakıyorum. Bahçede bir bekçi kulübesi, birkaç inşaat malzemesi, yarım kalmış kaldırım döşemesi ve işaret tabelaları var. Şoförün sesiyle irkiliyorum. Ortadoğu aksanıyla burada inip inmeyeceğimi soruyor. "Hayır, burada inmeyeceğim. Belki

buraya bir daha gelmeyeceğim. Bir daha bu ışıkları yakından görmeyeceğim." Hayır, kelimesinden sonrasını içimden söylüyorum ve ayakta olduğumu fark ediyorum. Yavaşça yerime oturuyorum. Otobüste iki kişiyiz şimdi. Bir evsiz, bir de ben... ya da iki evsiz... Şimdi geri dönen otobüste koltuğa yığılmış ben, sönen heyecanımın, ümit ve hayallerimin ağırlığını taşıyorum. Gözlerime dolan hayal kırıklığı aceleyle dökülüp kaçıyor ve evsizede bakıyorum. Mışıl mışıl, bir yere ait hissetmenin güveniyle uyuyor. Otobüs geri dönerken, arkamda bıraktığım sitenin yüksek binalarının tepesindeki ışıkların yeniden muhteşem bir manzaraya dönüştüğünü biliyorum. Ama arkama bakmıyorum. Durağıma yaklaşıyoruz. Otobüs duruyor ve inerken göz ucuyla tekrar evsizede bakıyorum. Elimdeki kruvasanlardan birini yanındaki koltuğa bırakıp iniyorum.

Eve doğru yürürken son kez arkama bakıyorum. Pırıltılı ışıklar yine bana göz kırpmıyor. Her zaman orada olduğunu bana hatırlatıyor. İçimdeki hayal kırıklığının yerini minnet alıyor. Kendime iyi ki doğdun diyorum. Kruvasanımı yerken adımlarımı daha sert yere basıyorum, zemini hissediyorum. Sanırım bazı şeyler uzaktan güzel. Boğazın ışıklarına benzettiğim binalar gibi, otobüsleri izlemek gibi, memleketim gibi... Işıklarım orada olduğu için mutluyum, bir hayale sahibim, gerçek olmasalar bile. Az önce indiğim otobüs yanımdan geçerken onu görüyorum, kruvasanını yiyor. İki evsiz birbirimize bakıyoruz. Otobüs yeniden rotasında yol alırken ben de "evime" gidiyorum.

MİHMAN

08

Mazursun

Ve bir zaman taksimine gerek duyulmayan vakitleri
Yaşadım
Sen bilmiyorsun mazursun!

Kalbimden pır pır uçarken huma kuşları
Seslerden sıyrıldım bir akşam serabı
Yaşadım
Sen bilmiyorsun, mazursun!

Bir deniz esintisi duymadın
Boğaz rüzgarı geçmedi içinden hiç

Ben Yaşadım
Yaşamadın, mazursun!

Sonsuzluk anına düşmedi yolun
Bir vaktin içinden açılmadı kapıların
Kaybolmadın anın içinden
Hissettim
Hissetmedin, mazursun!

Mazursun, görmedin derinliğini insanın
Hiç gökyüzü dolmadı gözlerine
Uzaklarda aramadın benliğini
Aradım
Aramadın, mazursun!

Cafer Başer

Yaşın maskarası olunca
 Tutturmuş şimdi
 Gençlik şarkıları s'ayıklar
 Haksız da değil
 Çekilince el ayak baştan
 Beyaz ağrılar büyütür
 Düne çekilir gözleri
 Fincan kulesine kapalı
 Üç vakte k'adar
 Diline maruz kalan

İkinci ahestelik beşinde
 Ayaklansa şimdiden akşam
 Sırlı sıklam kaldırımlar
 Adımlar ahirz'aman
 Camlar dumur dumura
 Evler büyür kapı kapı
 Çatılar aşklara tüneklik
 Bir hüzündür alır gider gönlümü
 Örttü yıllarımı birer bir'er
 Saçakları sulamış yağmur
 Baharı bekler ikinci gözlüm

09

İKİNDİ

Zeynep Gür

10

sınırları aşma vakti

Güneş batarken terk ettim bu kenti

Hayatıma taraçalar kurdum

Basamak basamak atladım durdum bir ömür

Bu istasyon senin

Bu istasyon benim

Olmadı

Güneş batıyor şimdi

Sabaha uzun bir karanlık yol var

Cebimde birkaç kuruş

Yanımda bir yudum su

Birkaç saatlik ümit şarjım

Sınırları aşma vakti şimdi

11 — BENİ — SEV

Yusra Nur Bilir

Gönlümde koca köşkün var,
Ben bir sokağına sığamadım.
Ama acı başka yerden.
Sol kaburgamı aldılar bilme sen.
Yüzyıllardır bekliyor gibiyim.
Her asır bambaşka kurtarıcım,
Ellerin..
Gözlerin..
Sevmediğini nasıl unutuyorum?
Sorma.
Ölümden elli dirhem daha ağırmış ayrılık.
Yaşamın ağırlığıyla ezilmekteyim şimdi.
Her şeyi boşver beni sev.
Yalnız büyük gelirim sana.
Şimdi ise son satıra asıyorum kendimi.
Hoşçakal.

Uzak Yakın Olacak

15

Bülent Tekin

I.
Biliyorum,
bir gün geleceksin seherde.
Geceler bitecek,
uykumu en tatlı yerinde
böleceksin.

II.
Biliyorum,
kapımı çalacaksın
bir seher vakti.
Ödünç verdiğim umudum
yıldızlardan yeryüzüne
inecek.

III.
Biliyorum,
Geceler gündüzlere gebedir.
Karanlıklar aydınlığa
dönüşecek.
Benim olacak
uzaktaki beklediğim.
Uzak yakın olacak bana.

Tuğba Toprak

Bak soluma koyduğum parmaklarım da yandı
Sen kokan acılara gönül nasıl dayandı

Tek mevsimdin gönlümde ya bahar oldun ya kış
En nazenin dallara Nisan oluver yakış

Cemreydi bakışların kış enkazı can yakar
Çöken sendin zirveme ya duman oldun ya kar

Turkuaz göklerine kör şair şiir yazar
Gecenin encamında ya figan kalır ya zâr

Yâr yüzünden manzara sesinden mey düşünün
Sabahları geç olur sırlı vuslat düşü'nün

Rab'dan gelen hediye döşüme bir yâr düştü
Gülüşleri İstanbul sevişleri bir düştü

13

KÖR ŞAİR

14

Yaşamak Denirse

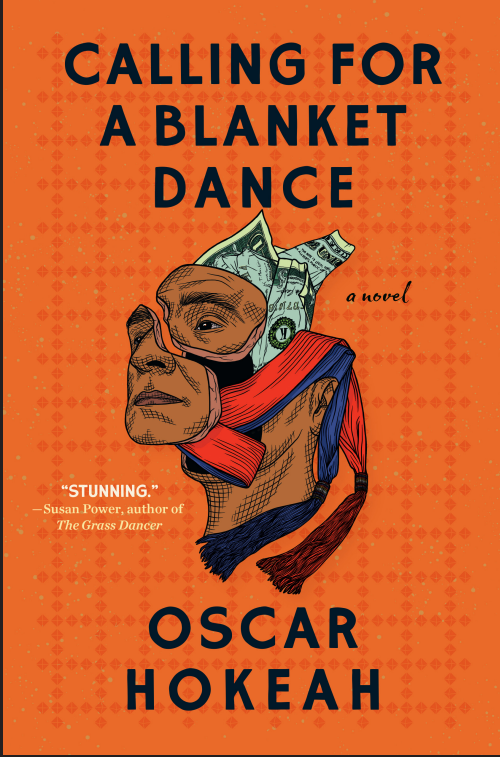
Bülent Tekin

Sen,
ben sevdalım,
biz,
hepimiz
alabildiğince
üzüntülü
ve acılı
ve ağlamaklı
bir yaşantının
içindeyiz.
Yani ezik
ve yenik
ve alabildiğince
bir korkunun içinde
-yaşamak denirse buna-
yaşamaktayız.

06 Tarık Özcan

Kitap Tanıtımı

“Oscar Hokeah’ın “Calling for a Blanket Dance” adlı romanı, yerli Amerikalı genç bir adamın, aile kimliğinden güç bulma mücadelesini anlatan etkileyici bir ilk eserdir. Kitap, Ever Geimausaddle’in hayatını ve ailesinin karşılaştığı zorlukları, çok nesilli bakış açılarıyla ele alıyor.

Roman, Ever’in babasının aniden böbrek yetmezliği yaşaması ve sonrasında engelli kalması, annesinin işini koruma çabası

ve aileyi geçindirme mücadelesi, sürekli yer değiştirmeleri ve Ever’ın etrafındaki belirsizliklere duyduğu öfke gibi olayları içerir. Ayrıca, Ever’ın çeşitli akrabaları onun kim olduğuna ve kim olması gerektiğine dair fikirlere sahiptir. Cherokee kökenli büyükannesi ailenin güvenli bir hayat bulmak için eyalet genelinde taşınmasını isterken, ölmekte olan büyükbabası onu geleneksel kabak danslarıyla mirasına bağlamayı umar. Kiowa kökenli kuzeni ise ona atalarının geçmişine bağlı olduğunu hatırlatır. Yetişkin olduğunda, Ever ailedeki diğer bireyleri kurtarmak için akrabalarından aldığı gücü kullanmalıdır.

Ever, dünya ona başlamak için bir yer sunmadığında kendine nasıl bir yer edinecek? Dürüst, yürek burkan ve sonunda umut verici olan bu hikaye, Ever Geimausaddle’in evini nasıl bulduğunu anlatıyor.” Ktiap Tanıtım’tan

“Bazen susmanın bedeli çok ağır olur...”

“Sometimes the cost of silence is too much,” ifadesi “Calling For a Blanket Dance” romanında. Bu cümle, Oscar Hokeah’ın eserinde geçen ve beni en çok etkileyen anlardan biriydi. Bu kitap, Amerikan yerlisi, Kiowa ve Cherokee, ayrıca Meksika kökenlerine sahip bir ailenin hikayesini anlatırken, kültürel ve toplumsal mücadelelerle örülü bir direniş destanını işliyor. Her bölümde farklı bir aile üyesinin sesiyle hayat bulan bu roman, okuyucuyu zamanda bir yolculuğa çıkararak, geçmişin gölgesinde şekillenen kişisel ve toplumsal kimlikler arasındaki çatışmayı gözler önüne seriyor.

Hokeah, ailenin her bir ferdi üzerinden, bireysel ve toplumsal hafızanın nasıl bir arada şekillendiğini ve bu süreçte nasıl direnişin değişik yüzleriyle yüzleşildiğini aktarıyor. “Calling For a Blanket Dance” hikayesi, kişisel trajediler ve kültürel yıkımlarla örülü olmasına rağmen, insan ruhunun dirençli yapısını ve sanatın iyileştirici gücünü vurgulayarak umuda yer veriyor. Kitap, aynı zamanda toplumsal sorunlara duyarlı bir okur kitlesi için de derinlemesine düşünme fırsatı sunuyor.

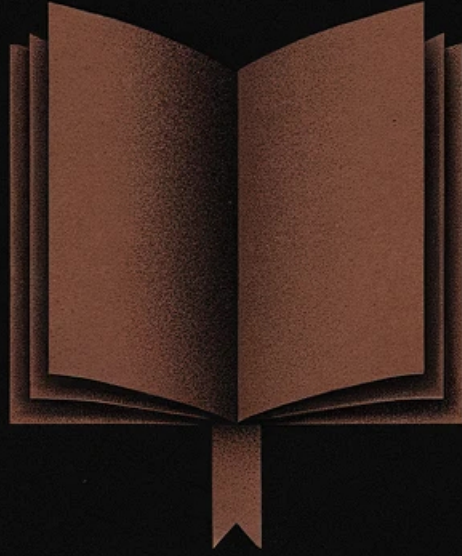
Michael Harriot’un “Black AF History: The Un-Whitewashed Story of America” eseri ise, Amerikan tarihini yeniden ele alıyor ve bu tarihin siyah Amerikalılar üzerinden nasıl yeniden yazılabileceğini araştırıyor. Harriot, tarihi olayları ve figürleri, onların genellikle göz ardı edilen katkılarıyla birlikte sunarak, okuyuculara Amerika’nın “beyaz yıkanmış” hikayelerine alternatif bir bakış açısı sağlıyor. Kitap, zekice kurgulanmış anlatımı ve keskin

diliyle, okuyucuları hem güldürüyor hem de düşündürüyor, böylece tarih yazımızda sıkça göz ardı edilen perspektifleri ve katkıları ön plana çıkarıyor.

Her iki yazar da eserlerinde, bireysel ve kolektif hafızanın, kimliğin ve direnişin kesiştiği noktalarda duruyor. Onların kalemleri, okurlarını sadece hikayeleriyle değil, aynı zamanda bu hikayelerin içerdiği derin toplumsal ve tarihsel bağlarla da etkiliyor. Bu kitaplar, edebiyatın toplumsal değişimde nasıl bir rol oynayabileceğini ve okurların dünyayı nasıl algıladıklarını dönüştürebileceğini gösteriyor. Her iki eser de, sadece anlatılarıyla değil, aynı zamanda bu anlatıların sunduğu derin düşünsel zenginlikle, edebiyatın gücünü bir kez daha kanıtlıyor.

Kısa bir mola veriyoruz

ama hikayemiz
devam edecek...

